

Balin ilmastokokouksen tulokset pähkinänkuoressa

Kaisa Kosonen, kaisa.kosonen@nordic.greenpeace.org

18.12.2007

Tämä esitys kokoaa Balilla 3.-15.12.2007 pidetyn YK:n ilmastokokouksen kulun ja siellä tehdyt päätökset sekä sen, mitä ne tarkoittavat. Esitys jakautuu kolmeen osaan:

- 1) Balin kokouksen keskeiset päätökset
- 2) Sanastoa
- 3) Kysymyksiä ja vastauksia Balin ilmastokokouksesta

1) BALIN KOKOUKSEN KESKEISET PÄÄTÖKSET

Balin ilmastokokouksessa (*YK:n ilmastosopimuksen 13. osapuolikokous ja Kioton pöytäkirjan 3. osapuolikokous*) tehtiin lukuisia tärkeitä päätöksiä, jotka yhdessä muodostavat **Balin mandaatin**, eli neuvottelupaketin, jonka puitteissa uusi ilmastosopimus neuvotellaan seuraavan kahden vuoden aikana, päämääränä allekirjoittaa se Kööpenhaminan ilmastokokouksessa 2009. Tärkeimmät näistä päätöksistä ovat:

1) Bali action plan / Ad Hoc Working Group on Long-Term Cooperative Action under the Convention¹

Tämä päätös tehtiin YK:n ilmastosopimuksen osapuolten kesken. Päätöksessä linjattiin tulevaa ilmastosopimuksen alaista yhteistyötä ilmastomuutoksen torjumiseksi. Päätös käynnisti neuvottelut kehitysmaiden päästövähennystoimista osana tulevaa sopimusta. Se myös jätti portin auki Yhdysvaltojen mukaantulolle.

Päätös ei sisällä numeerisia, suuntaa-antaviakaan päästövähennyslukuja, koska Yhdysvallat vastusti niiden kirjaamista. Päätös ainoastaan viittaa IPCC:n tutkimukseen päästövähennyksistä. Päätöksen myötä osapuolet alkavat arvioida ja neuvotella toimenpiteitä myös teknologian siirron, metsäkadon hillitsemisen, ilmastomuutokseen sopeutumisen sekä rahoitukseen edistämiseksi, jotta toimenpiteet voitaisiin hyväksyä osana vuonna 2009 solmittavaa sopimusta.

2) Review of work programme, methods of work and schedule for future sessions of the Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol.²

Tämä päätös koskee Kioton pöytäkirjan ratifioineiden maiden ryhmää. Päätöksen myötä Kioton pöytäkirjan osapuolet (eli lähes kaikki muut maailman valtiot paitsi Yhdysvallat) sopivat työohjelmastaan vuodelle 2008, ulottuen vuoden 2009 alkuun.

¹ http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cp_bali_action.pdf

² http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/awg_work_p.pdf

Työryhmän tehtävänä on sopia uusista sitovista päästövähennysvelvoitteista teollisuusmaille vuodesta 2013 eteenpäin, eli Kioton pöytäkirjan toisella sitoumuskaudella.

Tämän päätöksen alla Kioton pöytäkirjan osapuolet hyväksyivät neuvottelujen pohjaksi – 25–40 % päästövähennykset vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä, pitäen mielessä, että päästövähennyksien tarve voi lopulta olla suurempikin. Tämän päätöksen alla kirjattiin myös, että globaalien päästöjen tulisi kääntyä laskuun viimeistään 10–15 vuoden sisällä ja laskea alle selvästi alle puoleen vuoteen 2050 mennessä. Tämän päätöksen myötä päästövähennyslukujen kirjaamisen tulevien neuvottelujen pohjaksi hyväksyivät siis lähes kaikki YK:n ilmastopimuksen osapuolet Yhdysvaltoja lukuun ottamatta. Toisaalta Bali action planiin kirjattiin, ”vastaavien” (comparable) päästövähennysten tarve, mikä linkittää Yhdysvaltojen tulevat toimet muiden teollisuusmaiden toimiin (ja siten myös AWG:n alla päätettyihin lukuihin).

3) Kioton pöytäkirjan väliarviointi (Artikla 9:n mukaisesti)³

Tämän päätöksen alla sovittiin Kioton pöytäkirjan keskeisten elementtien, kuten puhtaan kehityksen mekanismin (CDM) kehittämistä Kioton pöytäkirjan toista sitoumuskaudelta ajatellen.

Näiden kolmen kokoavan päätöksen lisäksi valtiot tekivät pienempiä päätöksiä, jotka nekin tuottavat aineksia vuonna 2009 solmittavaan sopimukseen. Näihin kuuluvat:

- **Metsäkadon pysäyttäminen (deforestation):**⁴ Päätös käynnisti kahden vuoden neuvottelukierroksen metsäkadon hillintään liittyvien teknisten asioiden ja ohjauseinojen selvittämiseksi. Päätös avasi pilottiprojektien mahdollisuuden, joilla tuetaan kehitysmaiden tietotaidon kehittämistä ja institutionaalisia tarpeita sekä metsäkadon monitorointia ja raportointia.
- **Teknologian siirto.**⁵ Teknologian siirrosta on neuvoteltu ilmastopimuksen alla jo 15 vuotta, mutta se on johtanut vain vähäisiin konkreettisiin, mitattaviin tuloksiin. Balilla tapahtui selkeä ja yllättäväkin hyppäys teoriasta käytäntöön. Nyt sopimuksen osapuolet tunnustivat, että ilmastoystävällisen teknologian käyttöönoton vauhdittaminen vaatii lisää rahoitusta, politiikkatoimia, sekä indikaattoreita, joilla teknologian siirron edistymistä voidaan monitoroida.

Teknologian siirron asiantuntijaryhmän mandaattia pidennettiin viidellä vuodella ja laajennettiin selvästi aiemmasta. Ryhmän on määrä tehdä puolentoista vuoden aikana laaja-alainen rahoitustarpeiden ja -keinojen analyysi, sekä kehittää indikaattoreita teknologian siirron tehokkaan täytäntöönpanon monitoroinniksi ja edistämiseksi. Niin

³ http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cmp_art_nine.pdf

⁴ http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cp_redd.pdf

⁵ http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cp_bali_action.pdf ja http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cp_bali_action.pdf

ikään ympäristörahassto GEF valtuutettiin valmistelemaan laajalla yhteistyöllä uutta strategista ohjelmaa ympäristöystävällisten teknologioiden käyttöönoton vauhdittamiseksi.

Kaikki selvitystyö tehdään kahden vuoden sisällä ja sen aikana tultaneen käsittelemään monia eri osapuolille arkoja asioita, kuten rajatulleja, kansallisia politiikkatoimia, fossiilisille polttoaineille maksettavia julkisia tukia ja patenttikysymyksiä.

- **Sopeutumisrahasto (adaptation fund)⁶**: Maat saivat sovittua sopeutumisrahaston käynnistämistä. Tätä rahastoa kartutetaan puhtaan kehityksen mekanismin (CDM) hankkeilta perittävällä verolla.
- **Puhtaan kehityksen mekanismi (CDM)⁷**: Maat päättivät kaksinkertaistaa pienen kokoluokan metsänistutusten enimmäismäärän, sekä jatkaa pohtimista, tulisiko hiilen sidonta- ja varastointihankkeet sisällyttää CDM:n piiriin. Greenpeace pelkää, että metsityshankkeita koskeva päätös johtaa kaupallisten puuplantaasiin lisääntymiseen sen sijaan että CDM palvelisi alkuperäistä tarkoitustaan avustaa vähätuloisia paikallisyhteisöjä. CCS:n sisällyttämistä CDM:ään Greenpeace vastustaa teknologian ongelmista johtuen.

2) SANASTOA

YK:n ilmastopöytäkirja (*Ilmastomuutoksen puitesopimus, United Nations Framework Convention on Climate Change*)

Solmittiin vuonna 1992 Rioissa. Allekirjoittanut ja ratifioinut lähes kaikki maailman valtiot. Valtiot sitoutuivat monitoroimaan ja vähentämään päästöjään. Ei sisällä sitovia määrällisiä päästövähennysvelvoitteita.

Kioton pöytäkirja (*usein kutsutaan Kioton sopimukseksi, Kyoto protocol*)

Solmittiin vuonna 1997 Kiotossa YK:n ilmastopöytäkirjasta vahvistavaksi ja tarkentavaksi pöytäkirjaksi. Lähes kaikki ilmastomuutoksen puitesopimuksen osapuolet Yhdysvaltoja lukuun ottamatta ovat allekirjoittaneet ja ratifioineet pöytäkirjan.⁸ Yhdysvallat on allekirjoittanut sopimuksen muttei ratifioinut. Sisältää sitovat määrälliset päästövähennysvelvoitteet teollisuusmaille ensimmäisellä sitoumuskaudella (2008-2012). Kehitysmaita ei velvoitettu sitoviin määrällisiin päästövähennyksiin johtuen niiden väestömäärään suhteutettuna huomattavasti alhaisimmista päästöistä. Toisin kuin usein tiedotusvälineissä väitetään, Kioton pöytäkirja ei päätty vuonna 2012, vaan ainoastaan sen ensimmäinen kausi päättyy.

⁶ http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cmp_af.pdf

⁷ http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cmp_ssc_ar_cdm.pdf ja

http://unfccc.int/files/meetings/cop_13/application/pdf/cmp_guid_cdm.pdf

⁸ Pöytäkirjan ratifioimattomia maita olivat joulukuussa Yhdysvaltojen lisäksi Afganistan, Itä-Timor, Kazakstan, Keski-Afrikan tasavalta, Komoros, St. Kitts and Nevis, San Marino, Sao Tome and Principe, Tazikistan, Tonga, Tsad, Turkki ja Zimbabwe.

Parhailtaan neuvotellaan Kioton pöytäkirjan toisesta sitoumuskaudesta, joka alkaa vuonna 2013. Näitä neuvotteluja on käyty AWG-ryhmän alla.

AWG (*Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties Under the Kyoto Protocol*)

Tämä on Kioton pöytäkirjan osapuolten neuvotteluryhmä, joka perustettiin vuonna 2005 Montrealin ilmastokokouksessa, ja jonka tehtävänä on neuvotella uusista, vuoden 2013 jälkeisistä päästövähennystavoitteista teollisuusmaille.

Neuvotteluryhmän toisena puheenjohtajana toimi vuonna 2007 Outi Berghäll. Näitä neuvotteluja käydään siis Kioton pöytäkirjan alla, joten Yhdysvalloilla ei ole puhe- tai päätäntävaltaa.

Dialogue

Tämä on Montrealin kokouksessa 2005 kahdeksi vuodeksi perustettu keskustelukerho ilmastopimuksen osapuolten kanssa. Tämä kerho oli pakko perustaa, koska Yhdysvallat ei ollut mukana AWG:ssa, mutta se haluttiin pitää jollain tavalla mukana uusia sitoumuksia neuvotellessa. USA vaati kuitenkin tuolloin, että keskustelua ei kutsuta neuvotteluiksi, prosessiksi tai miksikään muuksi, joka voisi viitata siihen, että keskustelu voisi johtaa mihinkään velvoittavaan. Niinpä se piti nimetä ”dialogiksi”. Ympäristöjärjestöjen ehdotuksia keskustelujen nimeksi oli ”thingy” ja ”lunch at the ranch”.

Huolimatta siitä, että USA:n vaatimus Montrealissa oli, että dialogi ei saisi johtaa mihinkään toimiin, dialogi muutettiin Balin kokouksessa viralliseksi neuvotteluraiteeksi, päämääränä sopia kehitysmaiden (ja nyt myös USA:n) toimista Kioton pöytäkirjan jatkosopimuksessa.

3) KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA BALIN ILMASTOKOKOUKSESTA

Mitä Balin ilmastokokouksessa tapahtui?

Balin ilmastokokouksessa kylvettiin siemenet käännteentekeväälle ilmastopimukselle, jonka satoa on määrä näyttää kahden vuoden päästä Kööpenhaminassa. Balilla siis käynnistettiin kahden vuoden neuvottelukierros ja sovittiin neuvottelujen yleisistä pelisäännöistä, eli aikataulusta, sisällöstä ja tavoitteista. Mukana ovat niin Yhdysvallat kuin kehitysmaatkin, ja agendalla on maakohtaisten päästövähennystavoitteiden lisäksi mm. keinot metsäkadon hillitsemiseksi ja puhtaan teknologian käyttöönoton vauhdittamiseksi, ilmastomuutokseen sopeutuminen – mikä on kohtalon kysymys erityisesti köyhille kehitysmailla ja saarivaltioille – sekä se, miten tämä kaikki rahoitetaan.

Kioton pöytäkirjan osapuolten kesken todettiin, että päästöjä olisi vähennettävä teollisuusmaissa vähintään 25–40 % vuoden 1990 päästötasosta vuoteen 2020 mennessä, jotta alhaisiin päästötasoihin voitaisiin päästä. Vastaavasti globaalit päästöt olisi saatava taittumaan viimeistään 10 – 15 vuoden sisällä ja vähennettävä reilusti alle puoleen vuoteen 2050 mennessä. Saarivaltioiden kannalta nämäkin päästövähennykset olisivat riittämättömiä, joten

lukuja saatetaan tiukentaa tulevaisuudessa. Nämä luvut luovat kuitenkin puitteet tulevan kahden vuoden aikana neuvoteltaville maakohtaisille päästövähennyksille.

Mitä Balin kokouksessa oli määrä tapahtua?

Balin ilmastokokouksessa (YK:n ilmastosopimuksen 13. osapuolikokous ja Kioton pöytäkirjan 3. osapuolikokous) oli määrä käynnistää laajemmat neuvottelut vuoden 2013 jälkeisen ajan päästövähennystoimista. Tähän saakka neuvotteluja uusista päästövähennyksistä on käyty vain Kioton pöytäkirjan ratifioineiden teollisuusmaiden osalta, vuonna 2005 Montrealin ilmastokokouksessa käynnistetyn ”neuvotteluraiteen” (Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties Under the Kyoto Protocol, eli AWG) alla.

Balilla neuvottelut tulevista päästövähennystoimista haluttiin laajentaa globaaleiksi, eli myös kehitysmaat ja Yhdysvallat kattavaksi. Tämän lisäksi Balin kokouksessa oli määrä sopia, minkälaisista elementeistä tuleva sopimus koostuisi, minkälaisen prosessin kautta ja missä aikataulussa se neuvoteltaisiin ja mihin tulevalla sopimuksella pyrittäisiin, eli mitä sillä tavoiteltaisiin lämpötilan nousun rajoittamisen suhteen ja päästövähennyksinä.

Mitä Balin kokouksessa ei ollut määrä tapahtua?

Balin ilmastokokouksessa ei ollut vielä määrä päättää maakohtaisista, sitovista päästövähennysvelvoitteista. Niistä tullaan päättämään tulevan kahden vuoden neuvottelujen aikana. Syyt tälle ovat ilmeiset:

- Ennen Balin kokousta Yhdysvaltojen ja keskeisten kehitysmaiden roolista ei ollut päästy neuvottelemaan. Tämä johtui Yhdysvaltojen määrätietoista ja vuosia jatkuneesta vastustuksesta sitovia määrällisiä päästövähennyksiä ja YK:n ilmastosopimusjärjestelmää vastaan. Siten on täysin selvää, ettei maakohtaisista tavoitteista olisi voitu päättää yhdessä kokouksessa ilman aiempia neuvotteluja taakanjakoperiaatteista.
- Yhdysvaltojen nykyhallinto on tehnyt kristallinkirkkaaksi, ettei se tule ikinä hyväksymään Kioton pöytäkirjaa tai muita sitoviin määrällisiin päästövähennyksiin perustuvia kansainvälisiä sopimuksia. Bushin hallinto yritti perustaa jopa kilpailevan prosessin YK:n neuvottelujen rinnalle, Major emitters meetingin (MEM), vain ja ainoastaan välttääkseen sitovista määrällisistä päästövähennysvelvoitteista neuvottelemisen YK:n ilmastosopimusjärjestelmän alla. Siksi kaikille osapuolille on ollut jo pitkään selvää, ettei nykyhallinto tule suostumaan mihinkään järkevään, joten neuvotteluaikataulu haluttiin venyttää Yhdysvaltojen presidentinvaalien yli.
- Nykyiset Kioton pöytäkirjan alaiset velvoitteet ovat voimassa tulevat viisi vuotta, joten jos nyt linjatussa aikataulussa pysytään, ja uusi sopimus saadaan allekirjoitettua Kööpenhaminassa vuonna 2009, maat ehtivät ratifioida sen vuoteen 2013 mennessä, eikä vanhojen ja uusien velvoitteiden väliin jää sopimuksetonta kautta.

Voimmeko mitenkään olla tyytyväisiä pelkkään prosessista päättämiseen? Eikö kaksi vuotta ole valtavan pitkä aika odottaa, kun maailma on tulella ja uutiset ovat päivä päivältä pahempia?

Balilla ei päätetty pelkästään prosessista, vaan myös siitä, millä maajoukolla uutta sopimusta aletaan neuvotella. Nyt päättyneessä kokouksessa neuvottelut saatiin laajennettua koskemaan myös kehitysmaita ja Yhdysvaltoja, kun ne ovat viimeiset kaksi vuotta keskittyneet vain Kioton pöytäkirjan ratifioineiden teollisuusmaiden tuleviin päästövähennyksiin. Tämän on merkittävä askel eteenpäin.

Balin mandaattiin, eli Balilla päätettyyn neuvottelupakettiin saatiin myös kirjattua tarvittavien päästövähennysten suuruusluokka. Tämä oli tärkeää, sillä se määrittää, kuinka suuria päästövähennyksiä kahden vuoden neuvotteluissa on löydettävä. Niin ikään se antaa investointejaan pohtiville valtioille, yrityksille ja kotitalouksille jo nyt signaalit siitä, kuinka suuria päästövähennyksiä edessä on.

Kaksi vuotta on äärimmäisen lyhyt aika neuvotella sopimus, jonka pitäisi alkaa muuttamaan koko nykyisen maailmantalouden perustaa, ja kääntää maailman päästöt noususuunnasta lasku-uralle. Globaalisti käytettävästä energiasta 80 % perustuu fossiilisiin polttoaineisiin. Tuloiltaan maailman kymmenestä suurimmasta yrityksestä yhdeksän on auto- ja öljyalan yrityksiä. Tulevan ilmastopimuksen olisi pystyttävä horjuttamaan tätä pitkään jatkunutta fossiilisten polttoaineiden valta-asemaa. Niin ikään sen olisi pystyttävä synnyttämään kymmenien miljardien dollareiden rahavirtoja teollisuusmaista kehittyviin maihin, sekä saada suurimmat saastuttajat maksamaan eniten.

Kioton pöytäkirjan laatimisesta sen voimaan astumiseen kului kymmenen vuotta. Nyt puolet lyhyemmässä ajassa pitäisi pystyä saattamaan voimaan sopimus, joka johtaisi moninkertaisiin päästövähennyksiin; joka sisältää velvoitteita huomattavasti laajemmalle maajoukolle ja joka sisältää huomattavasti enemmän elementtejä, kuten mekanismit trooppisen metsäkadon estämiselle ja teknologian siirrolle. Näin olleen kaksi vuotta on itse asiassa lyhyt aika.

Päätettiinkö Balilla mistään päästövähennysluvuista vai ei? Miksi Greenpeace väittää, että päätettiin, vaikka jotkut muut tahot väittävät, että ei päätetty?

Balilla sovittuun neuvottelupakettiin (jota kutsutaan myös Balin mandaatiksi tai Balin tiekartaksi) sisältyy vaarallisen ilmastonmuutoksen torjumiseksi tarvittavat tavoitteelliset päästövähennysluvut sekä teollisuusmaille että koko maailmalle. Näitä ei saatu sisällytettyä päätökseen, jossa Yhdysvallat oli mukana, eli ilmastopimuksen alla tehtyyn päätökseen, mutta luvut kirjattiin Kioton pöytäkirjan alaiseen päätökseen. Luvut ovat osa Balin mandaattia, ja koskevat myös Yhdysvaltojen toimia, sillä maalla on ilmastopimuksen alla tehdyn päätöksen mukaan edessä ”vastaavat” vähennykset kuin Kioton pöytäkirjan allekirjoittaneilla teollisuusmailla.

Jos Kioton pöytäkirja päättyy vuonna 2012, miksi sen kehittämistä yhä neuvotellaan?

Kioton pöytäkirja ei pääty vuonna 2012, vaan tuolloin päättyy sen ensimmäinen sitoumuskausi. Pöytäkirjan alkuperäinen idea on, että uusien sitoumuskausien myötä osapuolille asetetaan uusia, tiukempia velvoitteita. Näin ollen ensimmäisen sitoumuskauden (first commitment period, 2008–2012) ei ollut koskaan tarkoitus jäädä ainoaksi tai viimeiseksi, vaan Montrealin ilmastokokouksessa (2005) aloitettiin neuvottelut toisesta sitoumuskaudesta. Myös tämä tulee todennäköisimmin olemaan viisivuotinen, 2013–2017.

Kioton pöytäkirjan osapuolet ovat kuitenkin olleet haluttomia etenemään neuvotteluissa ilman Yhdysvaltoja ja tietämättä, mikä keskeisten kehitysmaiden rooli tulisi olemaan tulevaisuudessa. Niinpä tätä keskustelua on yritetty virittää Kioton pöytäkirjan pohjalla olevan ilmastomuutoksen puitesopimuksen kautta, jonka myös Yhdysvallat on allekirjoittanut ja ratifioinut.

Montrealin ilmastokokouksesta (2005) lähtien valtioiden tulevista päästövähennystoimista onkin keskusteltu pääosin kahdella foorumilla, YK:n ilmastosopimuksen alla ja Kioton pöytäkirjan alla. Yhdysvaltojen vaatimuksesta sopimuksen alaisia keskusteluja ei ole kuitenkaan saanut kutsua neuvotteluiksi, prosessiksi tai miksikään, mikä voisi viitata siihen, että keskustelu voisi johtaa johonkin velvoittaviin toimiin tulevaisuudessa. Niinpä ilmastosopimuksen alaiset keskustelut nimettiin ”dialogiksi”. (Ympäristöjärjestöt ehdottivat aikanaan Montrealissa, että vielä kuvaavampi termi voisi olla ”thingy” tai ”lunch at the ranch”).

Balin kokouksessa tapahtui kuitenkin juuri se, mitä Yhdysvallat on vastustanut: ”dialogi” muutettiin neuvotteluiksi, jotka tähtäävät uusiin, vuoden 2012 jälkeisiin sitoumuksiin. Se, tullaanko nämä sitoumukset liittämään lopulta Kioton pöytäkirjaan, vai laaditaanko niille ehkä oma ilmastomuutoksen puitesopimuksen alainen pöytäkirja, vai yhdistyvätkö nämä kaksi keskusteluraidetta ”Kööpenhaminan pöytäkirjaksi” on vielä tässä vaiheessa auki.

Mikä Balin kokouksessa epäonnistui?

Bali action planiin, eli ilmastosopimuksen alaiseen päätökseen olisi myös tullut saada selkeät päästövähennysluvut, ja Yhdysvaltojen tuleva rooli olisi pitänyt kirjata tarkemmin. Nyt muotoilu teollisuusmaiden päästövähennyksistä tehtiin Yhdysvaltojen mieliksi niin monitulkintaiseksi, että se voi pahimmillaan avata portin myös toiseen suuntaan: tarkoitus oli, että päätös avasi Yhdysvalloille portin tulla (uuden hallinnon myötä) mukaan sitoviin määrällisiin päästövähennysvelvoitteisiin, mutta samalla se avasi portin muille teollisuusmaille alkaa vaatia itselleen jatkossa muunlaisia velvoitteita, kuin sitovia määrällisiä päästövähennysvelvoitteita. Tämä pakoväylä on tukittava huolellisesti tulevien neuvotteluiden aikana.

Bali action plan ei onnistunut näkemään laajan kehitysmaajoukon suurta sisäistä kirjoa, ja siten tekemään selväksi, että kehitysmaita ei tulisi käsittelemään yhtenä isona kimpuna neuvotteluissa. On selvää, että maaryhmä on jatkossa jaettava ainakin neljään eri ryhmään:

- Maihin, joille on saatava täysin samanlaisia velvoitteita kuin nykyisille teollisuusmaille. Näihin kuuluvat mm. Saudi-Arabia, Korea ja Singapore.
- Maihin, joille on saatava sitovia määrällisiä velvoitteita, mutta astetta kevyempiä kuin teollisuusmaille. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sektorikohtaisia no lose – tavoitteita, jolloin esim. Kiinan sähköntuotantosektorille asetettaisiin tavoitepäästötaso, jonka alittaessaan Kiina voi käydä päästöoikeuksilla kauppaa, mutta jonka ylittäessään maa ei joudu maksamaan sanktioita.
- Kestävän kehityksen politiikkatoimia ym. Intian kaltaisille kehitysmaille.
- Vähiten kehittyneisiin ja haavoittuvaisimpiin kehitysmaihiin, joiden osalta tärkeintä olisi turvata ilmastonmuutokseen sopeutumisen keinot ja rahoitus.

Kansainvälisen liikenteen päästöt jäivät neuvottelupaketin ulkopuolelle. Tämä on suuri epäkohta, joka on yritettävä korjata tulevien kahden vuoden aikana, sillä yksin lentoliikenteen päästöt ovat jo 4 – 9 % maailman kasvihuonekaasupäästöistä.

Metsäkadon hillitsemistä koskeva teksti Bali action planissa jäi niin moniselitteiseksi, että se ennustaa erittäin haastavia ja vaikeasti hallittavia neuvotteluja.

Millä perusteella Yhdysvallat kärsi arvovaltatappion Balin kokouksessa?

Balin kokous oli toinen merkittävä arvovaltatappio Yhdysvalloille kesän G8-kokouksen jälkeen ja voitto YK:n ilmastopoliittisjärjestelmälle.

Sisäisten ja ulkoisten paineiden kasvaessa Bushin hallinto on viime vuosina nähnyt tarpeelliseksi tehdä ”jotain” ilmastopolitiikkansa korjaamiseksi (tai vähintäänkin luoda vaikutelman siitä, että tekee jotain), mutta koska hallinto on viimeiseen asti halunnut välttää sitovista määrällisistä päästövähennysvelvoitteista neuvottelemisen YK:n ilmastopoliittisjärjestelmän alla, se on perustanut ”kilpailevia” prosesseja kyseenalaistaakseen YK:n sopimusjärjestelmän aseman.

Vuonna 2005 Yhdysvallat julkisti silloisen kumppaninsa Australian kanssa Aasian-Tyynenmeren kumppanuushankkeen, jota Australian silloinen pääministeri kauppasi Kiiton vaihtoehtona. Tänä vuonna Bushin hallinto kutsui puolestaan koolle suurten saastuttajamaiden kokouksen (Meeting of major economies, MEM), jonka alla suurten saastuttajien oli määrä neuvotella Yhdysvaltojen johdolla uusi ilmastopoliittisjärjestelmä. Molemmat prosessit ovat kuitenkin jääneet vaille konkretiaa, minkä vuoksi muut keskeiset valtiot ovatkin kaikissa tämän vuoden suurissa ilmastokokouksissa painottaneet, että keskusteluja voidaan käydä monilla foorumeilla, mutta varsinaiset neuvottelut on käytävä YK:n ilmastopoliittisjärjestelmän alla.

Kesän G8-kokouksessa Bushin hallinto joutui taipumaan päätöstehtäviin, jonka mukaan MEM kontribuoi YK:n ilmastoneuvotteluihin, eikä kilpailisi niiden kanssa. Balin kokouksessa EU ilmoitti suurimpien talouksiensa johdolla, että neuvottelu MEM-prosessin alla olisi turhaa, jos

Balilla ei saataisi tyydyttäviä, konkreettisia neuvottelutuloksia, suunnaten viestinsä ennen kaikkea Yhdysvalloille, joka oli hankaloittanut neuvotteluja monien asiakohtien alla. Lopulta lauantain päättävässä kokouksessa Yhdysvallat jäi ainoaksi suurista saastuttajista, joka ei hyväksynyt tarvittavien päästövähennyslukujen kirjaamista. Balin kokouksessa Yhdysvallat jäi siis enemmän yksin, kuin koskaan aiemmin. On selvää, että edusti tuleva presidentti kumpaa pääpuoluetta vaan, ei sillä ole mitään muuta mahdollisuutta, kuin tehdä 180 asteen käännös Yhdysvaltain ilmastopolitiikassa.

Mitä kokouksen tulos tarkoittaa Suomen ja suomalaisten kannalta?

Suomen kannalta kokous vahvisti entisestään käsitystä siitä, että teollisuusmailta vaadittavat päästövähennykset ovat vähintään 25 – 40 % vuoden 1990 päästötasosta vuoteen 2020 mennessä, ja vähintään 80 % vuoteen 2050 mennessä. Niinpä myös Suomelle parhaillaan laadittavan ilmastostrategian on löydettävä keinot näin suurten päästövähennysten toteuttamiseksi.

Suomalaisten yritysten ja kotitalouksien kannalta kokous antoi selvät viestit siitä, että päästövähennykset tulevat olemaan suuruusluokaltaan suuria, ja siten saastuttaminen tulee tulevaisuudessa entistä kalliimmaksi. Tämän tulisi ohjata jo kaikkia nyt tehtäviä investointeja, jotta turvevoimaloiden ja suoran sähkölämmityksen kaltaisilta virheinvestoinneilta voitaisiin välttyä.

Suomen kansalaisyhteiskunnalle kokouksen viesti on se, että tulevan kahden vuoden aikana tullaan tarvitsemaan ennennäkemättömän suurta, valtioiden rajat ylittävää kansalaisaktiivisuutta, joka kannustaa ja painostaa hallituksia löytämään keinot tarpeeksi suurien päästövähennysten aikaansaamiseksi ja yhteisymmärryksen löytämiseksi.